

Factsheet

De gewijzigde Wet Bibob per 1 augustus 2020

Deze factsheet is bedoeld voor medewerkers van bestuursorganen en rechtspersonen met een overheidstaak. Per 1 augustus 2020 geldt de gewijzigde Wet Bibob. In deze factsheet staan op hoofdlijnen de belangrijkste wijzigingen die de wetswijziging met zich meebrengt.¹

Uitbreiding reikwijdte Wet Bibob

Overheidsopdrachten

Alle overheidsopdrachten vallen onder het bereik van de Wet Bibob. Voorheen kon de Wet Bibob enkel worden toegepast bij overheidsopdrachten in de sectoren bouw, milieu en ICT. (artikel 1 lid 1, begripsbepaling 'overheidsopdracht').

Vastgoedtransacties

- Sinds 2013 valt de deelname van een rechtspersoon met een overheidstaak aan een rechtspersoon die een onroerende zaak in eigendom heeft of die (ver)huurt, onder het bereik van de Wet Bibob. Met de huidige wetswijziging valt ook de vergroting, vermindering of beëindiging van een dergelijke deelname onder de Wet Bibob. Daarnaast is de Wet Bibob nu ook van toepassing als de rechtspersoon de onroerende zaak pas ná de (vergroting, vermindering of beëindiging van de) deelname verwerft of gaat huren. (artikel 1 lid 1, begripsbepaling 'vastgoedtransactie', sub 4).

Voorbeeld

een rechtspersoon met een overheidstaak bezit aandelen in een BV. De BV is eigenaar van onroerend goed. Als de rechtspersoon de aandelen wil verkopen, wordt dat nu gezien als een vastgoedtransactie en daarmee onder het bereik van de Wet Bibob gebracht. De koper van de aandelen verkrijgt via de aandelentransactie namelijk het eigendom van het onroerend goed.

¹ Zie het wetsvoorstel (Kamerstukken II, 2018/2019, 35 152, nr. 2) voor de volledige tekst van de gewijzigde wet en de Memorie van Toelichting (Kamerstukken II, 2018/2019, 35 152, nr. 3) voor een uitgebreidere toelichting. Dit betreft de eerste tranche van de wetswijziging. Aan een tweede tranche wordt nog gewerkt.

- Het verlenen van toestemming door de eigenaar voor het vervreemden van erfpacht wordt nu als een vastgoedtransactie gekwalificeerd. Een rechtspersoon met een overheidstaak kan daardoor de Wet Bibob toepassen alvorens over het verlenen van toestemming te beslissen. (artikel 1 lid 1, begripsbepaling ‘vastgoedtransactie’, sub 5).

Bekostiging onderwijs en onderzoek

In de gewijzigde Wet Bibob is verduidelijkt dat bekostiging van onderwijs en onderzoek onder het bereik van de Wet Bibob valt. (artikel 2 lid 2).

Beoordeling en gevolgen

Strafbaar feit gepleegd ter verkrijging of ter behoud van een beschikking of vastgoedtransactie

De gewijzigde Wet Bibob maakt geen onderscheid meer tussen strafbare feiten die zijn gepleegd *ter verkrijging* van of *ter behoud* van een beschikking. Indien sprake is van (een vermoeden van) zo'n strafbaar feit, kan de beschikking worden geweigerd of ingetrokken. Het voorgaande is op grond van de gewijzigde wet ook van toepassing bij vastgoedtransacties. (artikel 3 lid 6 en artikel 9 lid 3 sub c).

Voorschriften bij een beschikking

Er zijn aanvullingen opgenomen ten aanzien van het verbinden van voorschriften aan een beschikking.

- Het verbinden van voorschriften aan een beschikking is nu ook mogelijk bij een ernstig gevaar waarbij weigering of intrekking niet proportioneel is.
- Voorschriften mogen worden gewijzigd, aangevuld of ingetrokken. Voorschriften kunnen ook op een later moment alsnog aan een beschikking worden verbonden.
- Een beschikking kan worden ingetrokken als de daaraan verbonden voorschriften niet worden nageleefd. (artikel 3 lid 7).

Feiten en omstandigheden die erop wijzen dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten

Voorheen was enkel bij een strafrechtelijke veroordeling sprake van feiten en omstandigheden die *erop wijzen* dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten.² Nu geldt dat ook in de volgende gevallen:

- Onherroepelijke strafbeschikkingen.
- Voldane transacties.
- Onherroepelijke bestuurlijke boetes.
- Bestuurlijke boetes die in stand zijn gelaten door de bestuursrechter.

Het betreft telkens gevallen waarin de rechter een strafbaar feit bewezen dan wel aannemelijk acht of de betrokkene zich niet (langer) tegen een sanctie heeft verzet. (artikel 3a lid 1).

Beoordeling van feiten en omstandigheden bij een sepot

Een strafbaar feit ter zake waarvan het OM niet tot vervolging overgaat of de vervolging niet voortzet (een zogenaamd sepot), kan (weer) worden betrokken bij de beoordeling van de mate van gevaar. Dit is met name een wijziging bij bewijssepots. Jurisprudentie van de Afdeling³ stond hier eerder aan in de weg, zodat deze feiten en omstandigheden buiten de gevaarsbeoordeling bleven. (artikel 3a lid 2).

Sanctie bij niet-antwoorden op aanvullende vragen van het Landelijk Bureau Bibob (LBB) aan betrokkene

Het LBB kan met aanvullende vragen de betrokkene om aanvullende gegevens verzoeken. Als de betrokkene weigert deze gegevens te verstrekken, concludeert het LBB in het advies dat sprake is van een ernstig gevaar. Deze sanctie is nu zowel bij een reeds verleende als bij een aangevraagde beschikking van toepassing. (artikel 4 lid 2).

Let op!

De sanctiemogelijkheid voor het LBB is anders dan voor bestuursorganen. Wanneer de betrokkene weigert om vragen te beantwoorden die door het bestuursorgaan in het kader van het eigen onderzoek zijn gesteld, geldt (nog steeds) het volgende:

- *Als het gaat om een beslissing over de intrekking van een reeds verleende beschikking, wordt het niet-antwoorden aangemerkt als een ernstig gevaar (op grond van artikel 4, eerste lid, van de Wet Bibob).*
- *Als het gaat om een beslissing over de aanvraag van een beschikking, kan het bestuursorgaan bij niet-antwoorden de aanvraag buiten behandeling laten (op grond van artikel 4:5, eerste lid, onder c, van de Awb).*

² In tegenstelling tot feiten en omstandigheden die *doen vermoeden* dat de betrokkene in relatie staat tot strafbare feiten.

³ ECLI:NL:RVS:2015:333, r.o. 3.1.

Eigen onderzoek bestuursorganen

Versterking eigen onderzoek

De mogelijkheden tot het doen van eigen onderzoek door bestuursorganen zijn versterkt (zie ook hierna). In de gewijzigde wet staat voorts het artikel dat ziet op dit eigen onderzoek op een prominentere en logischere plek, namelijk in artikel 7a. (artikel 7a, voorheen artikel 30).

Versterking informatiepositie voor bestuursorganen

Het bestuursorgaan krijgt toegang tot meer justitiële gegevens; niet meer enkel de gegevens van de betrokkene en (indirecte) bestuurders, maar ook van een aantal categorieën derden. Het betreft:

- Degene die direct of indirect leiding geeft of heeft gegeven aan betrokkene.
- Degene die direct of indirect zeggenschap heeft of heeft gehad over betrokkene.
- Degene die direct of indirect vermogen verschaft of heeft verschaft aan betrokkene.
- Degene die als leidinggevende, beheerder, bedrijfsleider of vervoersmanager is of zal worden vermeld op de beschikking die is aangevraagd of is gegevens.
- Degene die redelijkerwijs met betrokkene gelijk kan worden gesteld op grond van zijn feitelijke invloed op de betrokkene. Kort gezegd ziet dit op een zogenaamde achterman bij een stromanconstructie. (artikel 15 lid 1 sub b jo lid 2 van het Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens).⁴

Weigeren adviesaanvraag door LBB

Het LBB kan een adviesaanvraag buiten behandeling laten als:

- Het bestuursorgaan de resultaten van het eigen onderzoek niet met het LBB heeft gedeeld, of
- Het bestuursorgaan onvoldoende eigen onderzoek heeft verricht. (artikel 9 lid 5)

Hieruit blijkt dat het eigen onderzoek door bestuursorganen erg belangrijk is. Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in de 'Factsheet indienen van een adviesaanvraag bij het LBB'.

Onderzoek van het LBB

Aanvullende vragen over zakelijk samenwerkingsverband

Het LBB heeft met de gewijzigde wet de mogelijkheid gekregen om aanvullende vragen aan de betrokkene te stellen die zien op een (mogelijk) zakelijk samenwerkingsverband. (artikel 12 lid 3).

Voorbeeld:

De betrokkene huurt het pand waarin zijn café is gevestigd. Hierbij is het onduidelijk of hij daarbij ook de inventaris van de verhuurder van het pand huurt. Huur van een pand inclusief inventaris kan leiden tot een zakelijk samenwerkingsverband tussen de betrokkene en de verhuurder. Het LBB mag nu via aanvullende vragen bij de betrokkene nagaan of ook sprake is van huur van de inventaris.

Nieuwe informatieleveranciers

Het LBB heeft een aantal nieuwe (verplichte) informatieleveranciers:

- Gemeenten en provincies, voor zover het bestuurlijk beboetbare overtredingen betreft
- De Inspectie Leefomgeving & Transport
- De Kansspelautoriteit
- De Autoriteit Consument & Markt (artikel 27 lid 1, onder e, k, l, m en n).

Voorbeeld:

Als het LBB een adviesverzoek van gemeente A in behandeling heeft, kan het bij gemeente B informatie over (procedures inzake) bestuurlijk beboetbare overtredingen opvragen. Gemeente B is dan verplicht die informatie te verstrekken (behoudens de in artikel 27 genoemde uitzonderingen).

⁴ Per 1 augustus 2020 geldt ook het gewijzigde Besluit justitiële en strafvorderlijke gegevens.

Andere wijzigingen

Directe tipmogelijkheid LBB

Waar het LBB voorheen enkel een zogeheten ‘tip-mogelijkheid’ had richting het OM, kan het nu ook rechtstreeks bestuursorganen tippen om een Bibob-onderzoek te doen. Meer informatie over dit onderwerp is te vinden in de ‘Factsheet Een Bibob-tip. Wat nu?’. (artikel 11).

Termijn van hergebruik verruimd

De termijn van hergebruik is verruimd van twee jaar naar vijf jaar voor:

- Het hergebruiken van informatie door het LBB voor een ander advies (artikel 19); en
- Het hergebruiken van een advies door een bestuursorgaan voor een andere beslissing (artikel 29).

Melden van overtreding en doen van aangifte door het LBB

Het LBB mag nu ook in de volgende gevallen persoonsgegevens delen:

- Bij het melden van een (mogelijk) begane bestuurlijk beboetbare overtreding (aan een bestuursorgaan).
- Bij het doen van aangifte van een (mogelijk) begaan strafbaar feit (bij een opsporingsambtenaar). (artikel 20 lid 3, onder g en h)

Vragen?

Heeft u vragen over de (gewijzigde) Wet Bibob, dan kunt u contact opnemen met het LBB via 088 - 998 22 50 of bibob@justis.nl.